

**ПУБЛІЧНИЙ ЗВІТ
ДЕРЖАВНОГО АГЕНТСТВА
ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ
ЗА 2019 РІК**

ЗМІСТ

I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСІВ ТА ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ.....	3-6 стр.
---	-----------------

II. РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ ТА АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Лісове господарство, відтворення лісів.....	7-8 стр.
2.1.1. Збереження біологічного різноманіття в лісах та розвиток ПЗФ.....	8-9 стр.
2.1.2. Лісова сертифікація.....	9-10 стр.
2.2. Охорона і захист лісів.....	11 стр.
2.2.1. Охорона лісів від незаконних рубок.....	11-15 стр.
2.2.2. Охорона лісів від пожеж.....	15-16 стр.
2.2.3. Захист лісів від шкідників і хвороб.....	17-19 стр.
2.3. Використання лісових ресурсів.....	20 стр.
2.3.1. Нові стандарти якості деревини.....	20-22 стр.
2.3.2. Реалізація деревини на аукціонах.....	22-23 стр.
2.3.3. Електронний облік деревини.....	23-24 стр.
2.3.4. Будівництво лісових автомобільних доріг.....	24 стр.
2.4. Мисливське господарство.....	25-26 стр.
2.5. Наукова діяльність.....	27 стр.
2.6. Міжнародна діяльність.....	27-29 стр.
2.7. Робота з громадськістю.....	29-30 стр.
2.8. Організація правової роботи.....	31-32 стр.
2.9. Кадрова робота.....	33-34 стр.
2.10. Робота з запобігання та виявлення корупції.....	34 стр.
III. ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ.....	35-38 стр.
IV. ОРГАНІЗАЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ.....	39-40 стр.
V. СТРАТЕГІЧНІ ЗАВДАННЯ 2019 ТА ПЕРСПЕКТИВИ 2020.....	41-43 стр.

І. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСІВ ТА ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Незважаючи на прийняття низки міжнародних природоохоронних документів, стан навколишнього природного середовища невпинно погіршується. Тому збереження стабільності кліматичної системи є однією з найважливіших глобальних проблем.

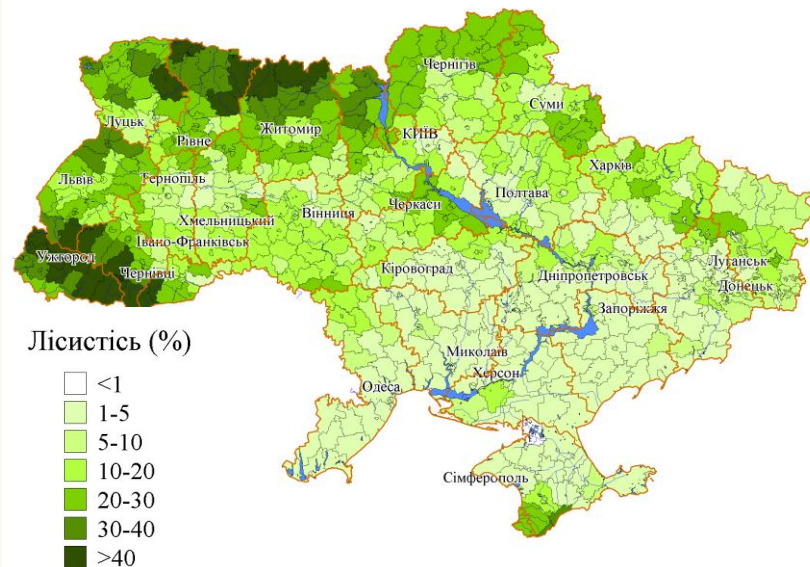
Ліси відіграють вагомую роль як у формуванні вуглецевого балансу атмосфери, так і у збереженні біорізноманіття. І факт важливості лісів та лісового господарства на сьогодні є загальновизнаним, і не викликає жодних сумнівів.

Загальна площа лісових ділянок, що належить до лісового фонду України, становить 10,4 млн га, в тому числі вкриті лісовою рослинністю 9,6 млн га.

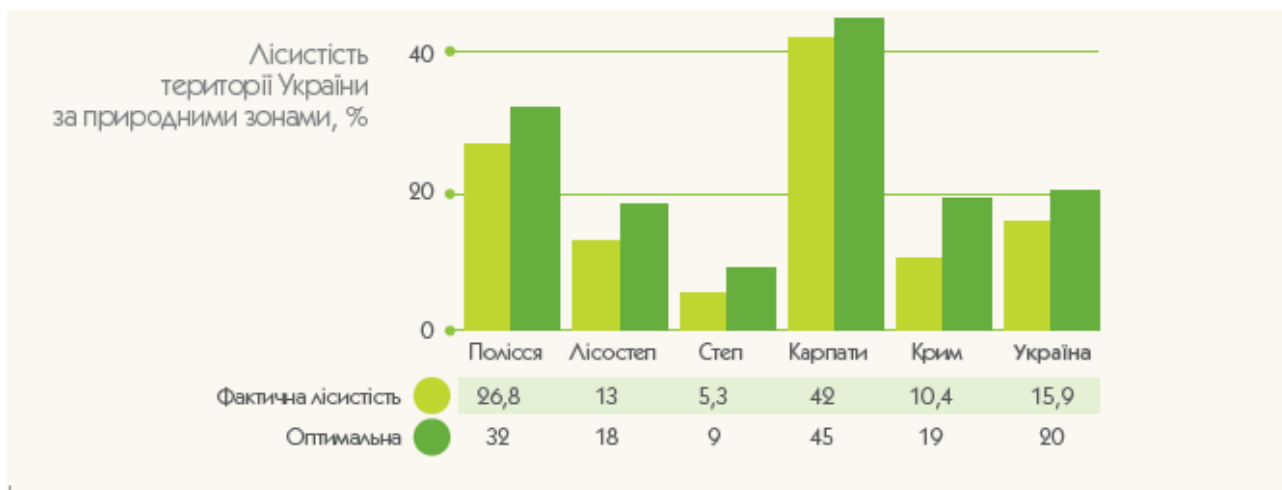
Лісистість України становить 15,9%. Але, незважаючи на досить невелику лісистість території, Україна займає 9-те місце у Європі за площею лісів та 6-те місце за запасами деревини. Умови для лісовирощування в Україні украй неоднорідні, тому ліси поширені територією держави нерівномірно.

№ п/п	Країна	Загальна площа території країни, тис. га	Площа вкритих лісом земель, тис. га	Лісистість (у %)
1	Швеція	45 218	30 625	67,7
2	Іспанія	50 596	27 748	54,8
3	Фінляндія	33 814	23 116	68,4
4	Туреччина	77 945	21 702	27,8
5	Франція	54 919	17 572	32,0
6	Норвегія	32 376	12 884	38,3
7	Німеччина	35 702	11 076	31,0
8	Італія	30 132	10 916	36,2
9	Україна	60 355	9574	15,9
10	Польща	31 268	9319	29,8

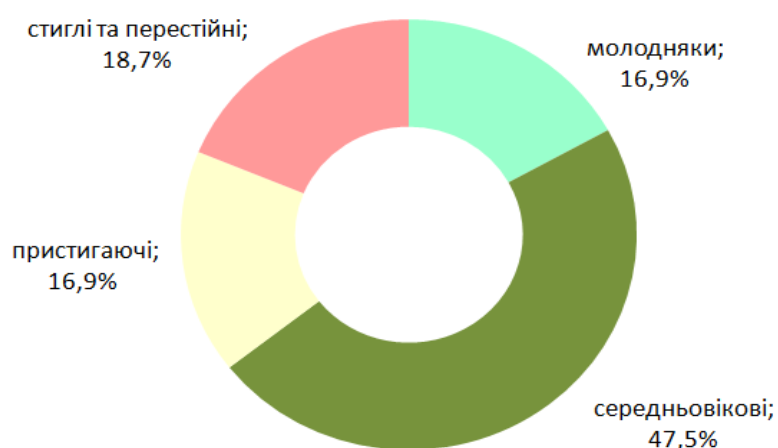
Україна за площею лісів посідає дев'яте місце в Європі (без Російської Федерації).

Лісистість у різних природних зонах має значні відмінності й не досягає оптимального рівня, за якого ліси найпозитивніше впливають на клімат, ґрунти, водні ресурси, протидіють ерозійним процесам, а також забезпечують одержання більшої кількості деревини.

Більше половини лісів країни створені людиною та потребують посиленого догляду.

У віковій структурі переважають середньовікові насадження, частка стиглих та перестиглих насаджень 18,7%. Середній вік лісів становить понад 60 років, відбувається поступове старіння лісів, що призводить до погіршення їх санітарного стану.

Ліси України сформовані понад 30 видами деревних порід, серед яких домінують сосна, дуб, бук, ялина, береза, вільха, ясен, граб, ялиця. Хвойні насадження займають 43% загальної площі, зокрема, сосна – 35%. Твердолистяні насадження становлять 43%, зокрема, дуб і бук – 37%.

Запас деревини в лісах оцінюється в межах 2,1 мільярда м³.

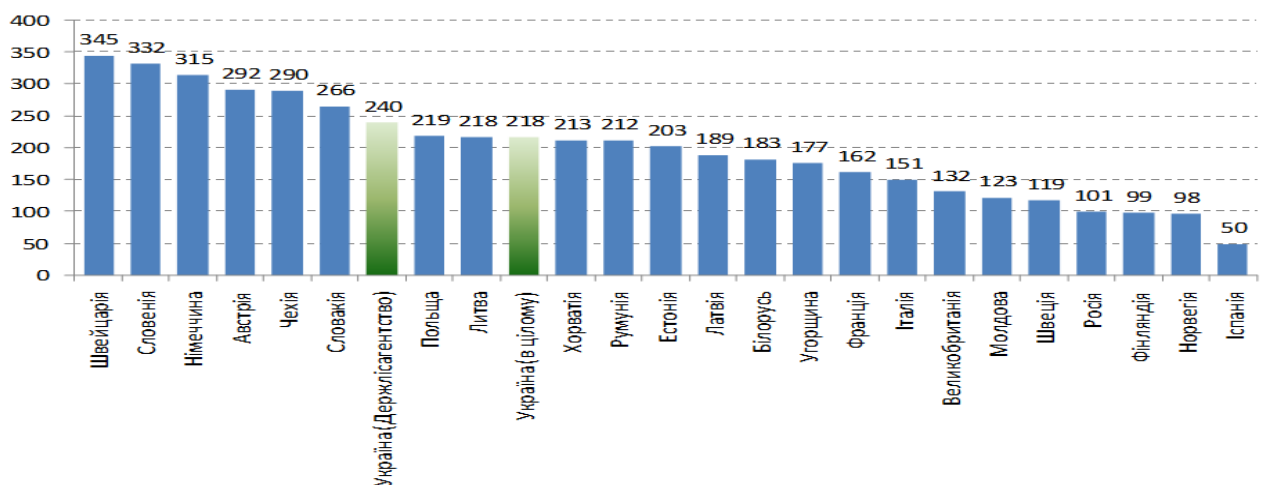
За рік в лісах України в середньому приростає 35 млн м³ деревини. Середньорічний приріст деревини на 1 га у лісах Держлісагентства дорівнює 3,9 м³ на 1 гектар і коливається від 5,0 м³ в Карпатах до 2,5 м³ у Степовій зоні.

Відбувається поступове збільшення запасу, що підтверджує значний економічний і природоохоронний потенціал наших лісів.

У лісах Держлісагентства запас на 1 гектарі складає близько 240 м³ (7-ме місце в Європі, в Польщі – 219 м³, в Білорусі – 183 м³, в Швеції – 119 м³).

В цілому по Україні цей показник нижчий і складає 218 м³ (9-ме місце в Європі) за рахунок у першу чергу лісів реформованих сільгосппідприємств, які зріджені та знаходяться в складному санітарному стані.

Середні запаси деревостанів в окремих державах Європи, м³/га

Відповідно до Земельного та Лісового кодексів ліси України можуть перебувати у державній, комунальній та приватній власності.

Розподіл загальної площі земель лісового фонду України за відомчою підпорядкованістю, %

Переважає більшість лісів перебуває у державній власності. У процесі розмежування земель до комунальної власності можуть бути віднесені близько 1,3 млн га (13%) земельних ділянок лісогосподарського призначення, що знаходяться у постійному користуванні

комунальних підприємств, підпорядкованих органам місцевого самоврядування. Частка лісів приватної власності складає менше 0,1% загальної площі лісових земель. Близько 800 тис. га лісових земель державної власності не надані в користування та віднесені до земель запасу. В Україні історично сформована ситуація з закріпленням державних лісів за численними постійними лісокористувачами (для ведення лісового господарства ліси надані в постійне користування підприємствам, установам і організаціям кількох десятків міністерств і відомств). За відомчим підпорядкуванням, найбільша площа лісових земель (близько 73%) перебуває у користуванні лісогосподарських підприємств, які координуються Держлісагентством.

II. РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ ТА АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ

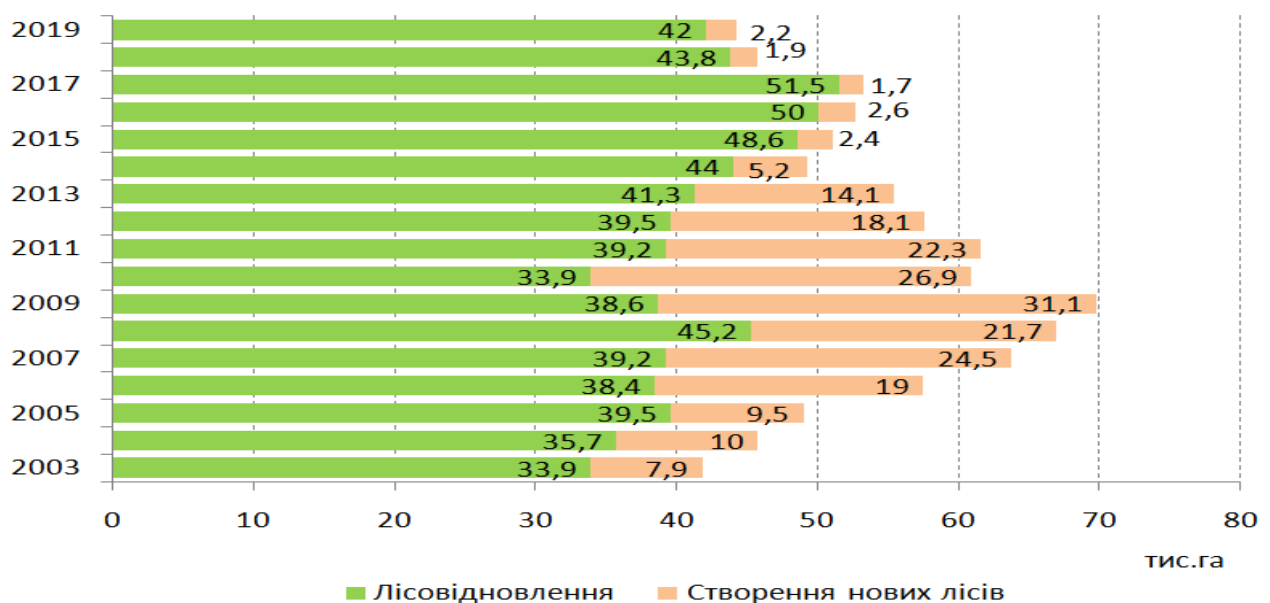
2.1. ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО, ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ

Основним завданням лісівників є вирощування та відтворення лісів. Відповідно до законодавства, надається два роки, протягом яких необхідно відновити ліс на місці суцільних зрубів. Такий період обумовлений необхідністю підготовки ґрунту та проведення інших заходів для висаджування лісу або сприянню його природному поновленню.

Зазвичай, лісівники проводять відновлення лісу вже на наступний після рубки рік, а інколи, якщо є всі умови, і того ж року.

Найбільш сприятливі погодні умови для відновлення лісів – навесні та восени.

Динаміка робіт з відтворення лісів

У 2018 році площа суцільних зрубів становила 40,1 тисячі га. У 2019 році відтворено лісів на площі 42 тисячі га (створено нових лісів – 2,2 тисяч га). Не зважаючи на те, що обсяг робіт з відтворення лісів переважає площу суцільних зрубів і маємо стійку тенденцію до збільшення площі лісів в цілому по державі, у порівнянні з 2018 роком площа відтворення менша на 1,8 тис. га, що пов'язано із відсутністю державної підтримки на проведення робіт з лісорозведення та складною процедурою отримання земель на означені цілі.

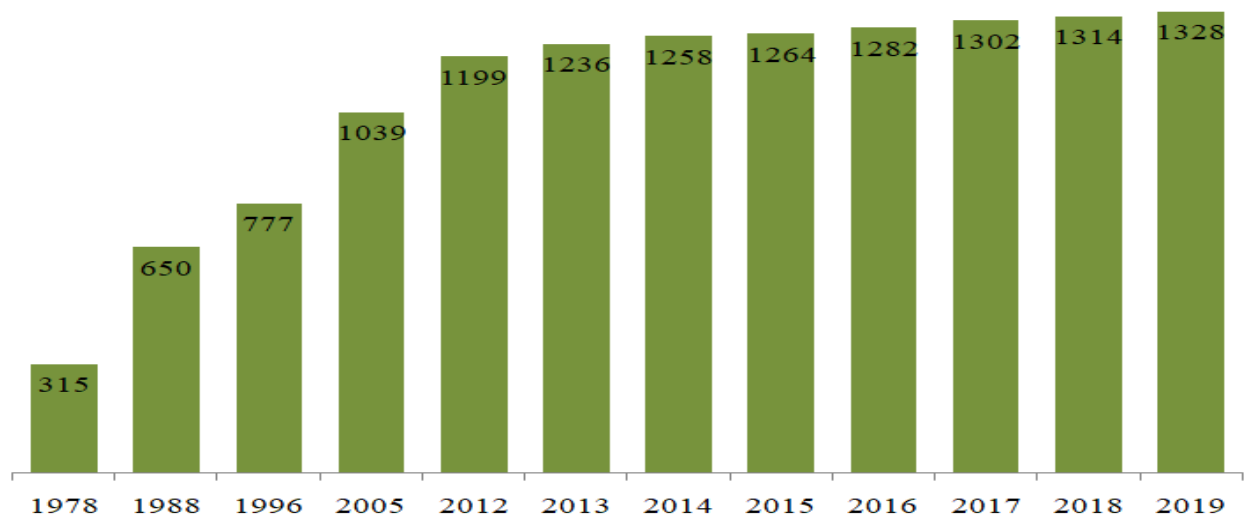
Необхідно зазначити, що починаючи з 2017 року відмічається стійка тенденція до зменшення обсягів суцільних рубок лісу, що має безпосереднє відношення до зменшення обсягів лісовідтворення. Окрім того, необхідно зазначити стосовно стабільно високого рівня природного поновлення на зрубках (більше третини територій), що стало можливим після вчасно проведених заходів із сприяння природному поновленню. Це пояснюється прийнятим

курсом на поетапний перехід від суцільних до поступових та вибіркового рубок, як це відбувається в європейських країнах.

Загалом обсяги відтворення лісів за останні п'ять років склали 201,5 тис. гектарів, що на 6% більше за площу суцільних зрубів (190,7 тис. га). Таким чином, за останні 5 років лісівники висадили більше мільярду нових дерев, а враховуючи, що молоді дерева мають більшу здатність поглинання CO₂ можна зазначити, що зусиллями лісового господарства зроблено суттєвий внесок у заходи з попередження наслідків змін клімату.

2.1.1. Збереження біологічного різноманіття в лісах та розвиток природно-заповідного фонду

Площа лісів Держлісагентства, що заповідана, тис.га

На сьогодні лісів, що належать до сфери управління Держлісагентства, уже заповідано 16,8%. Практично у всіх регіонах заповідність в лісах вища ніж загальнодержавна. Слід відмітити, що за 30 років площа територій та об'єктів природно-заповідного фонду на лісових землях збільшилась в 4 рази (площа із 315 тис. га у 1978 р. до 1327 тис. га у 2019 р. і заповідність відповідно із 5,5% до 16,8%).

Це свідчить про те, що у лісовому господарстві країни створені більш жорсткі критерії щодо принципів господарювання і вони в повній мірі відповідають вимогам Всеєвропейської стратегії збереження біологічного і ландшафтного різноманіття.

В Україні уже на половині вкритих лісовою рослинністю земель заборонено проведення рубок головного користування.

У лісах, що належать до сфери управління Держлісагентства знаходиться 3295 територій та об'єктів природно-заповідного фонду України площею 1327,8 тис. га, в т.ч.:

- 13 природоохоронних установ, серед яких: 6 природних заповідників площею 79649 га, 6 національних природних парків площею 70843 га і 1 господарство-парк площею 109 га;

- 1498 заказників площею понад 634,3 тис. га;

- 1164 пам'ятки природи площею 13,5 тис. га;

- 33 регіональних ландшафтних парки площею 177,4 тис. га;

- 525 заповідних урочищ площею 85 тис. га;

- 16 дендрологічних парків площею 0,4 тис. га;

- 47 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва площею 3,6 тис. га.

Із зазначених:

- 297 територій та об'єктів загальнодержавного значення площею 563,3 тис. га.

- 2998 територій та об'єктів місцевого значення площею 764,5 тис. га.

Окрім того, у 2019 році Указами Президента України включено до територій ПЗФ більше 48 тис. га лісів, зокрема у сфері управління Державного агентства лісових ресурсів України створено два нових національні природні парки «Бойківщина» та «Кремінські ліси» на загальній площі майже 20 тис. га.

2.1.2. Лісова сертифікація

За даними міжнародної некомерційної неурядової організації «Лісова опікунська рада» (Forest Stewardship Council, [FSC](#)) в Україні станом на 1 січня 2020 року сертифіковано 4,36 мільйони гектарів лісів.

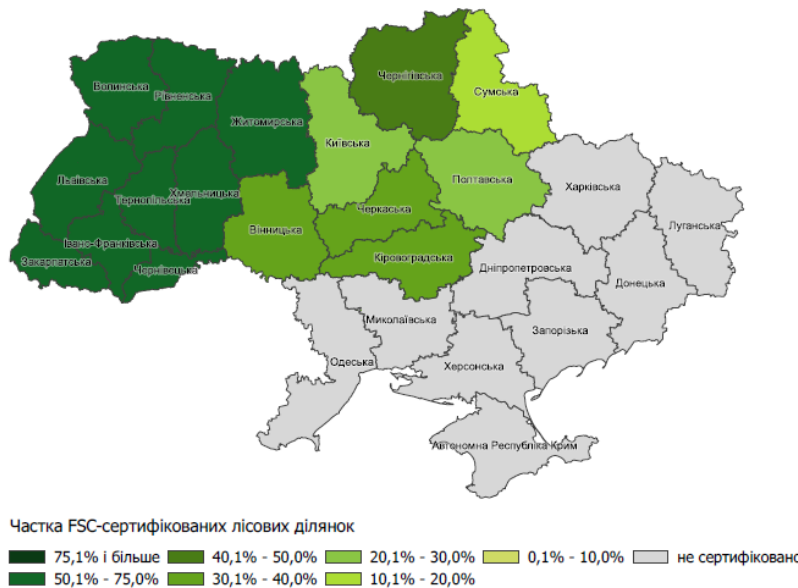
Лісова сертифікація – оцінка відповідності системи ведення лісового господарства встановленим міжнародним вимогам щодо управління лісами та лісокористування на засадах сталого розвитку. Метою лісової сертифікації є забезпечення економічно, екологічно і соціально збалансованого ведення лісового господарства шляхом виконання відповідних загальновизнаних і таких, що заслуговують на довіру, стандартів.

Екологічно збалансоване і відповідальне ведення лісового господарства передбачає заготівлю лісоматеріалів та іншої лісової продукції при одночасному збереженні біорізноманіття та продуктивності лісів, природних екологічних процесів.

Проведення сертифікації здійснюється акредитованими на міжнародному (чи національному на підставі схвалених міжнародних процедур) рівні організаціями. Такі процедури сертифікації гарантують незалежність,

неупередженість та об'єктивність оцінки ведення лісового господарства у будь-якій країні. Наразі така сертифікація діє у 84 країнах світу.

FSC-сертифіковані ліси в Україні
(4,36 млн га або 42% лісових ділянок країни)

Область	Площа лісових ділянок, га	FM/CoC
Вінницька	133 805,6	6
Волинська	410 241,5	13
Житомирська	799 204,2	22
Закарпатська	446 747,4	15
Івано-Франківська	323 738,7	10
Київська	200 536,3	8
Кіровоградська	72 565,4	4
Львівська	455 699,2	1
Полтавська	63 526,6	2
Рівненська	444 338,5	12
Сумська	65 619,1	3
Тернопільська	145 604,0	5
Хмельницька	186 263,1	9
Черкаська	99 899,4	3
Чернівецька	168 851,0	6
Чернігівська	344 599,5	10
Разом	4 361 239,5	129

Майже всі з FSC-сертифікованих лісів держави належать до сфери управління Держлісагентства. На сьогодні близько половини підпорядкованих Держлісагентству лісів вже сертифіковані. Нагадуємо, що процес сертифікації є добровільним, а відсутність сертифікату не говорить про наявність проблем в управлінні лісовим господарством. Високий відсоток міжнародної сертифікації мають, так би мовити, лісисті області України. І ми будемо продовжувати цю роботу. На жаль, у південних і східних областях сертифікація не відбувалася у зв'язку з відсутністю фінансування.

2.2. ОХОРОНА І ЗАХИСТ ЛІСІВ

Відповідно до статті 89 Лісового кодексу України охорону і захист лісів, що належать до сфери управління Держлісагентства, здійснюють працівники державної лісової охорони, загальна чисельність яких становить 17 тис. осіб, з них, на рівні лісництв, майже 14 тис. працівників беруть безпосередню участь у щоденній лісоохоронній роботі та здійснюють інші заходи, спрямовані на збереження, розширене відтворення, невиснажливе використання лісових ресурсів і об'єктів тваринного світу.

Працівники державної лісової охорони здійснюють охорону і захист лісів від пожеж, незаконних рубок, захист від шкідників та хвороб у межах існуючого законодавчого поля – основні завдання та повноваження працівників державної лісової охорони визначені статтями 90-92 Лісового кодексу України та Положенням про державну лісову охорону, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16.09.2009 № 976.

2.2.1. Охорона лісів від незаконних рубок

За 2019 рік загальний обсяг незаконних рубок склав 118 тис. куб. м на суму заподіяної шкоди – 814,2 млн гривень.

Про неефективність проведення заходів щодо забезпечення належної охорони лісів свідчить те, що Держлісагентством у 2019 році при проведенні перевірок у лісах Харківського облуправління виявлено незаконних рубок в обсязі 6446 куб. м на суму заподіяної шкоди 51,7 млн грн, Херсонського – 1333 куб. м на суму 16,9 млн грн, Житомирського близько 1 тис. куб. м на суму більше 5 млн гривень.

Харківське облуправління надало Держлісагентству недостовірні (навмисне приховування) звітні дані щодо обсягів незаконних рубок. За поданою інформацією у ДП «Гутянський лісгосп» обсяг незаконних рубок за 2019 рік складає 8,48 куб. м на суму заподіяної шкоди 46,9 тис. гривень. У той же час, за результатами перевірки, проведеної у грудні 2019 року на вимогу листа Дергачівської місцевої прокуратури Харківської області, виявлено незаконних рубок дуба обсягом 661 куб. м на суму шкоди 4,1 млн гривень.

Мають місце випадки, коли працівники державної лісової охорони не виконують належним чином свої посадові обов'язки, а окремі з них сприяють скоєнню незаконних рубок. Упродовж 2019 року до дисциплінарної відповідальності притягнуто 717 працівників державної лісової охорони, звільнено із займаних посад 78 осіб, проти 4 осіб розпочаті кримінальні провадження.

Керівники ДП «Каховський лісгосп», ДП «Чугуєво-Бабчанський лісгосп», ДП «Гутянський лісгосп», ДП «Красноградський лісгосп», ДП «Куп'янський лісгосп» та ДП «Лугинський спецлісгосп» уже звільнені із займаних посад.

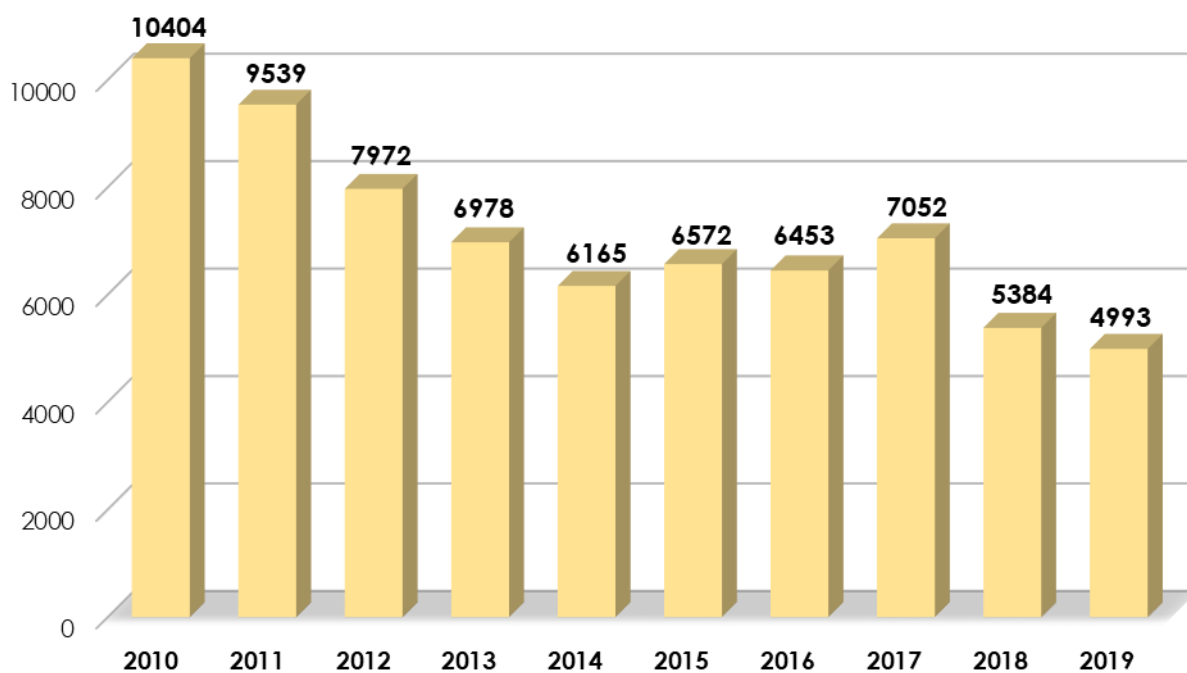
Судами розглянуто 59 справ (менше 0,1% від загальної кількості переданих справ).

Причини виникнення незаконних рубок:

- соціальна – низький рівень соціально-економічного розвитку сільських регіонів (високий рівень безробіття серед населення, яке здійснює заготівлю дров'яної деревини для задоволення життєво необхідних потреб, низькі заробітні плати, низька інвестиційна активність тощо);

- економічна – отримання швидкої вигоди окремими громадянами або організованими групами, що здійснюють заготівлю крупно мірних та цінних сортиментів деревини для переробки або комерційного продажу. Головним споживачем такої деревини є лісопильні об'єкти (пилорами), що діють за межами чинного законодавства.

Кількість випадків незаконних рубок 2010-2019 роки (шт.)

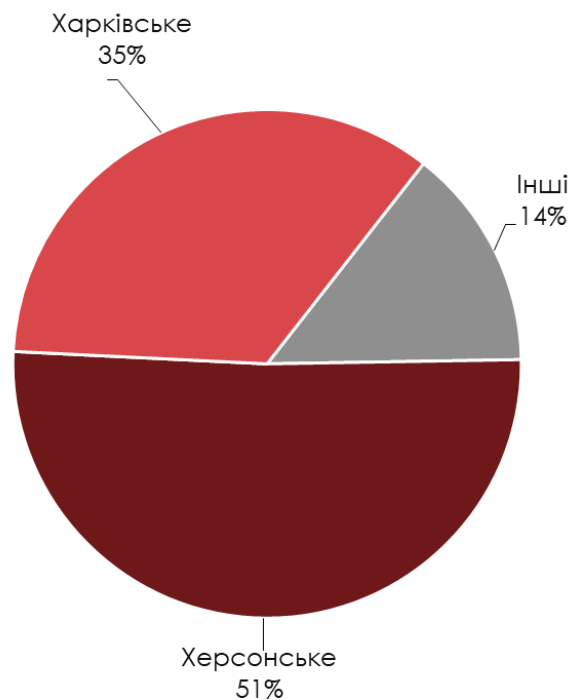

Розслідування обставин скоєння незаконних рубок свідчить про те, що головними причинами збільшення їх обсягів є діяльність технічно оснащених злочинних груп, низький рівень матеріального забезпечення населення, яке змушене задовольняти свої життєві потреби у незаконний спосіб, а також велика кількість неконтрольованих приватних пилорам, які скуповують незаконно добуту деревину.

У значній мірі поширенню незаконних рубок у південних і східних регіонах України сприяє відсутність бюджетного фінансування для утримання працівників державної лісової охорони, що спонукає їх до звільнення з роботи за власним бажанням, внаслідок цього значні площі лісів залишаються без нагляду.

Обсяги незаконного вирубування дерев в розрізі обласних управлінь лісового та мисливського господарства за 2019 рік

№	ОУЛМГ	Маса, куб. м
1	Херсонське	60251
2	Харківське	41055
3	Житомирське	2962
4	Волинське	1517
5	Київське	1472
6	Закарпатське	1410
7	Дніпропетровське	1267
8	Ів.-Франківське	1016
9	Львівське	935
10	Рівненське	859
11	Донецьке	763
12	Луганське	602
13	Одеське	565
14	Чернігівське	499
15	УкрНДІЛГА	362
16	Миколаївське	350
17	Тернопільське	327
18	Запорізьке	280
19	Полтавське	279
20	Хмельницьке	274
21	Чернівецьке	253
22	Кіровоградське	247
23	Черкаське	212
24	Вінницьке	158
25	Сумське	130

Територіальними органами Держлісагентства відповідно до доручення Прем'єр-міністра України Гончарука О.В. від 21.01.2020 № 1419/1/1-20, з метою підвищення ефективності роботи із запобігання та боротьби з незаконними рубками, попередження розкрадання лісопродукції та іншими порушеннями лісового законодавства проведено спільні наради за участю обласних державних адміністрацій, територіальних органів прокуратури, поліції, Служби безпеки України, Державної екологічної інспекції України з метою напрацювання, затвердження та проведення спільних заходів з питань охорони лісів і проведення систематичних перевірок пилорам, інших деревопереробних підприємств на предмет законності придбання деревини. За результатами проведених нарад до проведення спільних рейдів у складі

мобільних рейдових груп, створених у підприємствах, що належать до сфери управління Держлісагентства, долучаються працівники поліції.

2.2.2. Охорона лісів від пожеж

У 2019 році в лісах підвідомчих підприємств ліквідовано 1261 пожежу на площі 1065 га, в тому числі верхових – 52 га. Збитки від лісових пожеж склали 6,7 млн гривень.

Найбільшу кількість пожеж зареєстровано у Херсонському (166 випадків), Дніпропетровському (142), Харківському (113), Луганському (110) та Чернігівському (102) обласних управліннях лісового та мисливського господарства. Найбільша площа пожеж у Житомирському (175 га), Херсонському (169), Чернігівському (158) та Одеському (128) обласних управліннях.

У 2019 році сталося 12 лісових пожеж з площею понад 5 га, в т.ч.:

- ДП «Ізмаїльський лісгосп» Одеської області – 63,7 га;
- ДП «Остерський лісгосп» Чернігівської області – дві пожежі площею 65,4 га та 15,5 га;
- ДП «Білокоровицький лісгосп» Житомирської області – дві пожежі загальною площею 24,9 га;
- ДП «Овруцький спецлісгосп» Житомирської області – 15 га;
- ДП «Овруцький лісгосп» Житомирської області – 11,5 га;
- ДП «Попільнянський лісгосп» Житомирської області - 15,5 га;
- ДП «Радомишльське ЛМГ» Житомирської області - 27 га;
- ДП «Петриківський лісгосп» Дніпропетровської області – 23,9 га;
- ДП «Свалявський лісгосп» Закарпатської області – 16,5 га;
- ДП «Бердянський лісгосп» Запорізької області – 8 га.

Основні причини виникнення пожеж (85%) – це людський фактор. Якщо в попередні роки лісові пожежі в основному ліквідовувались у початковій стадії силами відомчої пожежної охорони (80%), то впродовж останніх двох років кожний третій випадок гасіння пожеж здійснювався із залученням значних сил і засобів ДСНС, що в свою чергу збільшило витрати на їх ліквідацію.

З метою попередження лісових пожеж і мінімізації їх наслідків в лісах підвідомчих підприємств у 2019 році влаштовано 44 км протипожежних розривів, заслонів і бар'єрів та 52,2 тис. км мінералізованих смуг, проведено догляд за ними протяжністю 245,7 тис. км. Проведено 21,1 тис. рейдів, за порушення вимог пожежної безпеки в лісах притягнуто до адміністративної відповідальності 1265 правопорушників на суму 129,5 тис. гривень.

Динаміка площі лісових пожеж, га

Динаміка кількості лісових пожеж, випадків

2.2.3. Захист лісів від шкідників і хвороб

Важливим напрямком діяльності підвідомчих підприємств, який потребує здійснення комплексу організаційних та практичних заходів, є захист лісів від шкідників і хвороб та іншого негативного впливу.

За оперативними даними в 2019 році загальна площа всихання лісів по Держлісагентству становила 270 тис. га, що говорить про спад спалахів короїдного всихання внаслідок своєчасно проведених заходів з поліпшення санітарного стану лісів (санітарних рубок).

Площа насаджень, пошкоджених вітровалами та буреломами, склала 19,9 тис. га загальною масою 670 тис. куб. м, з яких розроблено 77% по площі та 86% по масі відповідно. Найгірші показники із розробки пошкоджених насаджень на підприємствах, які координуються Дніпропетровським та Луганським обласними управліннями лісового та мисливського господарства, і становлять на рівні 30% по площі і 15% по масі відповідно до загального об'єму.

Заходи з поліпшення санітарного стану лісів проведені на площі понад 217 тис. га, масою майже 7,9 млн куб. м, що складають 74% по площі та 81% по масі відповідно.

У минулому році шкідники і хвороби лісу найбільше уражали штучно створені ліси на Півдні та Сході України, але останнім часом, в зв'язку зі сприятливими кліматичними умовами, розповсюдження шкідників і хвороб лісу охопило всю територію України.

Роботи із захисту лісів здійснює спеціалізована лісозахисна служба, яка організована на базі 7 державних спеціалізованих лісозахисних підприємств.

Пріоритетним напрямком діяльності лісозахисної служби є розробка та впровадження у практику біологічних засобів боротьби зі шкідниками лісу. Такі засоби не шкідливі для людини та довкілля і застосовуються в густонаселених районах України і в лісах, де використання хімічних засобів боротьби заборонено. Цим напрямком активно займається державне спеціалізоване лісозахисне підприємство «Харківлісозахист».

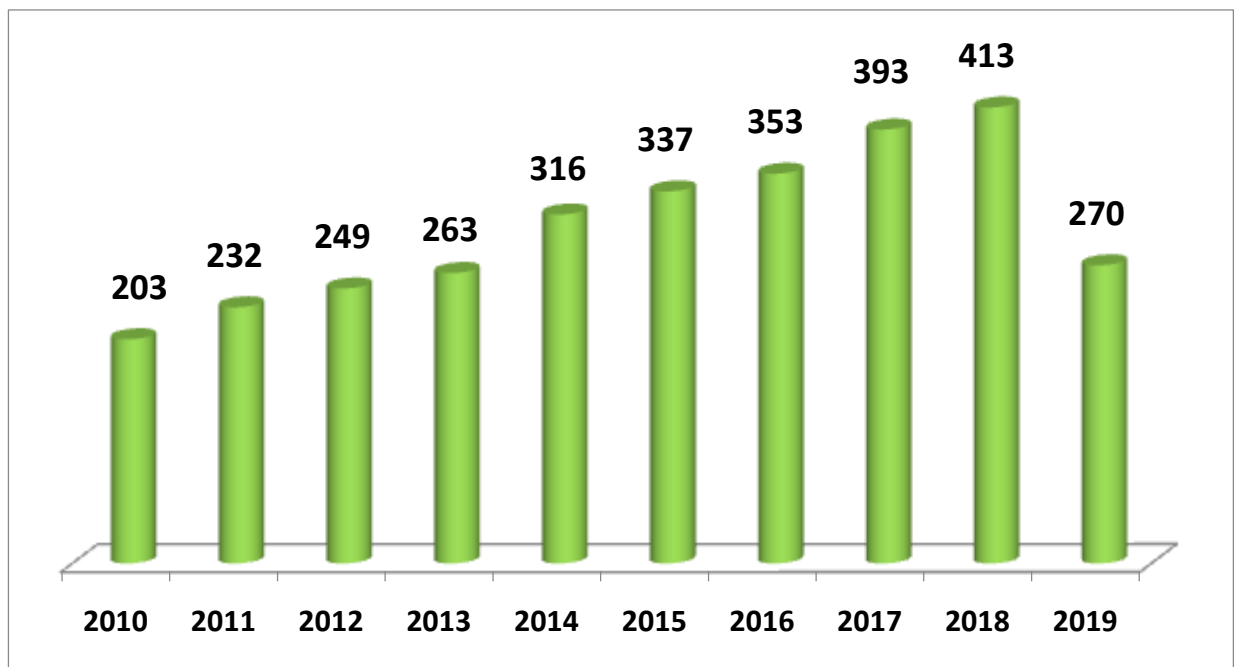
У лабораторії ДСЛП «Харківлісозахист» проводяться роботи по штучному вирощуванню мурахожука (*Thanasimus formicarius*) проти стовбурових шкідників. За 2019 рік проведено випуск біологічного матеріалу на площі 105 га.

Необхідно зазначити, що у 2019 році за результатами обстежень ДСЛП «Харківлісозахист» та лабораторії захисту лісу УкрНДІЛГА, у Марківському районі Луганської області виявлено небезпечний карантинний вид – смарагдова ясенева вузькотіла златка (*Agrilus planipennis*), яка є агресивним стовбуровим

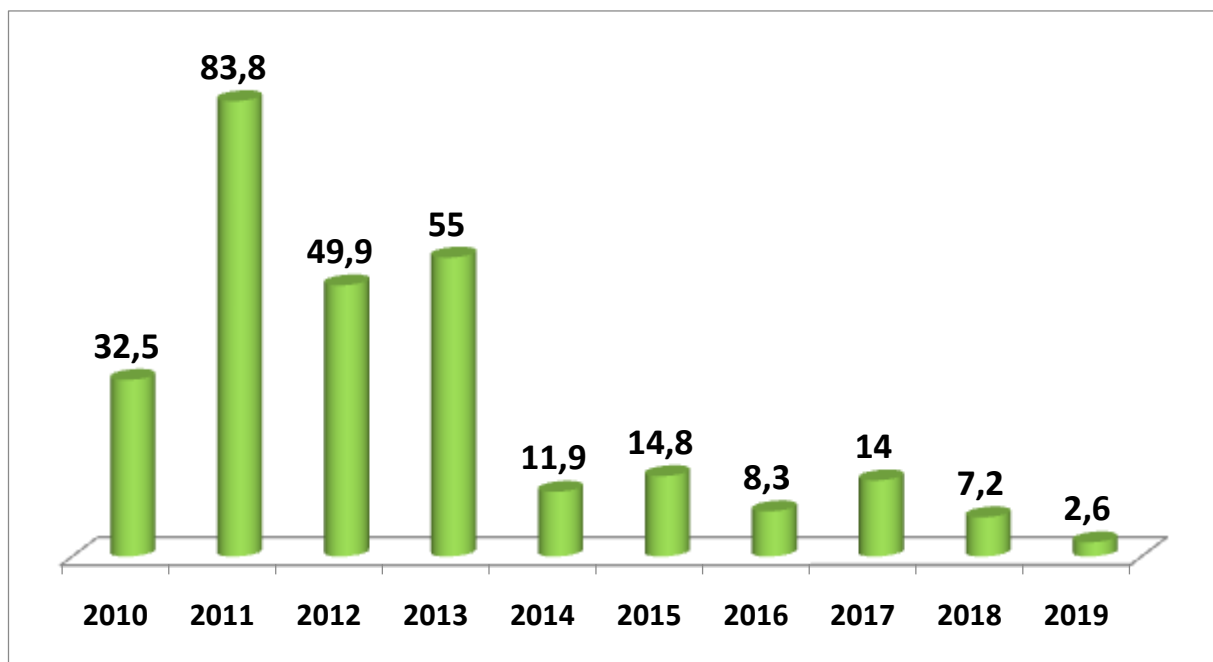
шкідником та заселяє дерева ясена пенсільванського (*Fraxinus pennsylvanica*) без видимих ознак ослаблення, що прискорює їхній відпад.

Керуючись висновками Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Головного управління Держпродспоживслужби України в Луганській області, видане розпорядження голови районної державної адміністрації №472 від 16.09.2019 щодо карантинного режиму на території Старокожівського урочища Марківського лісництва ДП «Біловодське ЛМГ» та прилеглий до урочища лісосмузі Герасківської сільської ради Марківського району. Разом з тим, зарегульованість вимог Санітарних правил в лісах України може призвести до швидкого розповсюдження даного шкідника та втрати ясеневих насаджень в Україні.

Динаміка площ всихання насаджень Держлісагентства (тис. га)

*Обсяги проведення винищувальних заходів
боротьби проти шкідників лісу (тис. га)*

2.3. ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ

За 2019 рік підприємствами галузі від усіх видів рубок заготовлено 15,6 млн куб. м деревини, що на 947 тис. куб. м, або на 5,7%, менше в порівнянні з 2018 роком, що пов'язано із низьким попитом на внутрішньому ринку.

З них на рубках головного користування заготовлено 6,3 млн куб. м, що становить 92,7 % від дозволеного обсягу користування 2019 року, і на 242 тис. куб. м, або на 3,7 %, менше в порівнянні з 2018 роком.

Загальний обсяг реалізації деревини у круглому вигляді на внутрішній ринок у 2019 році становить 13 млн куб. метрів на загальну суму 11,7 млрд грн, що у порівнянні з 2018 роком відповідно на 1,3 млн куб. м та 1,5 млрд грн менше.

Деревопереробним підрозділам направлено для переробки 2,2 млн куб. м деревини, що на 23,3 тис. куб. м менше, або 1,1%, ніж у 2018 році.

За підсумками роботи 2019 року в порівнянні з минулим роком зменшилась ціна знеособленого кубометра заготовленої деревини на 15,6 грн, або на 1,8%, реалізованої деревини – на 27,6 грн, або на 2,9%.

В середньому по Держлісагентству рівень ціни знеособленого кубометра реалізованої деревини становить 916,8 грн.

Станом на 01.01.2020 на складах підприємств галузі знаходиться 1070 тис. куб. м лісопродукції. По відношенню до середньомісячної заготівлі обсяг залишків в цілому складає 82,3%.

У порівнянні з обсягами лісопродукції на складах станом на 01.01.2019 року залишки зросли на 198 тис. куб. м, або на 22,7%.

2.3.1. Нові стандарти якості деревини

Протягом 2019 року здійснено перехід на національні, гармонізовані з європейськими стандарти, щодо визначення розмірно-якісних характеристик і класифікації лісо-та пиломатеріалів.

Перехід до нової стандартизації зумовлений розвитком нових технологій переробки деревини та євроінтеграційними процесами в лісовій галузі України.

Якщо раніше лісоматеріали круглі(ділова деревина) в Україні розподілялися на три сорти (I, II, III) і мали низку сортиментів за їх призначенням, то з 2019 року вони розподіляються на чотири класи якості (A, B, C, D), як і в європейських країнах, без обов'язкового визначення напрямку їх використання.

Нові національні стандарти розроблялися Технічним комітетом України зі стандартизації лісових ресурсів ТК 18 «Лісові ресурси» та затверджувалися ДП «Український науково-дослідний навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості».

Принцип класифікації за європейською системою стандартизації лісоматеріалів круглих не базується на призначенні сортиментів, а в основі його лежать показники розміру та якості колод: більший діаметр і мінімальний вміст вад деревини – вищий клас якості:

- до класу якості А прийнято відносити лісоматеріали найвищого класу якості, які у більшості походять з нижньої частини колоди, із чистою деревиною або з незначними вадами, які не обмежують її використання;

- до класу якості В прийнято відносити лісоматеріали середнього класу якості, без особливих вимог до чистої деревини та сучками у межах середнього значення для кожної породи;

- до класу якості С прийнято відносити лісоматеріали нижче середнього класу якості, в яких дозволяються ті вади, які не значно знижують природні властивості деревини, як матеріалу;

- до класу якості D має бути віднесено лісоматеріали, що не задовольняють жодному з класів якості А, В, С, але з яких ще може бути отримано пиломатеріали для подальшого використання.

Всі інші лісоматеріали круглі, з яких неможливе отримання пиломатеріалів для загального використання, класифікуються, як:

- а) **деревина дров'яна для промислового використання** (довжиною 2,0-4,0 м, які можуть бути використані у виробництві трісок, стружок, сировини для деревних плит тощо);

- б) **деревина дров'яна для непромислового використання** (довжиною до 2,0 м, що використовуються у якості палива).

Варто звернути увагу на те, що існують європейські стандарти на лісоматеріали наступних порід – бук і дуб, сосна, ялина, ялиця, модрина, тополя, тис. Однак, немає нормативів класифікації колод із деревини берези,

вільхи, граба, акації, осики, липи, черешні тощо. Європейці зазначають, що вони мають дуже незначну кількість деревини з таких порід, а її класифікацію виконують за найбільш наближеним стандартом – наприклад, за нормативами на тополью визначають якість колод з осики, вільхи тощо...

В Україні подібна класифікація неможлива – виникне ціла низка спірних питань. З європейського досвіду стає зрозумілим, що європейські стандарти мають достатньо ємку класифікацію, в межах якої прийнято поділяти лісосировину національними нормативними документами на підкласи, для полегшення її відокремлення.

Були проведені розширені консультації з деякими європейськими експертами та виробниками. Опрацьовано пакети австрійських, британських, німецьких, польських, румунських національних нормативних документів. У цих країнах додатково існують національні стандарти і технічні регламенти, якими уточнюються (конкретизуються) вимоги щодо класифікації лісо- та пиломатеріалів. Тобто всі європейські країни приймають стандарти (EN) методом IDT, проте в них не забороняється розробка і впровадження власних технічних регламентів, що роз'яснюють і деталізують стандарти EN. Оскільки Закон України «Про стандартизацію» № 1315-VII від 05.06.2014 встановив прийняття Європейських стандартів в Україні методом ідентичного перекладу, без внесення національних приміток, ми також пішли шляхом європейської практики – розроблення додаткових Технічних умов України, якими встановлюються (конкретизуються) вимоги до класифікації лісоматеріалів.

Такі заходи дозволять врегулювати ряд проблемних питань, пов'язаних зі спрощенням умов торгівлі лісоматеріалами та їх обліком.

Зазначимо, що перехід на національні стандарти, гармонізовані з європейськими, передбачено постановою Уряду «Про затвердження Програми діяльності Кабінету Міністрів України» від 09.12.2014 року №695 та у відповідності до наказу державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» від 14.12.2015 року №184.

2.3.2. Реалізація деревини на аукціонах

У 2019 році підприємства галузі здійснювали реалізацію лісоматеріалів необроблених за результатами проведених аукціонів в голосовому та електронному вигляді.

Загалом до продажу на аукціонах було запропоновано (виставлено) 8,6 млн куб. м деревини, з яких 2,7 млн куб. м викуплено споживачами, або 31,4%.

Необхідно зазначити, що на аукціони в електронній формі було виставлено 6,6 млн куб. м деревини, з яких 0,5 млн куб. м викуплено

споживачами, або 7,6%, на аукціони в голосовій формі було виставлено 1,9 млн куб. м деревини, з яких 1,1 млн куб. м викуплено споживачами, або 57,9%.

2.3.3. Електронний облік деревини

На виконання Указу Президента України № 511/2019 від 09.07.2019 «Про деякі заходи щодо збереження лісів та раціонального використання лісових ресурсів» прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 № 1142 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених і контролю за неперевищенням обсягу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених».

Зазначеним актом Уряду запроваджено обов'язкове ведення електронного обліку деревини всіма лісокористувачами України, що дозволить здійснювати моніторинг внутрішнього споживання і забезпечити контроль за неперевищенням обсягу внутрішнього споживання лісоматеріалів необроблених на основі систематизації інформації про походження, заготівлю та реалізацію лісоматеріалів з єдиної державної системи електронного обліку деревини.

За результатами виконання доручень Уряду складено перелік лісокористувачів, який охоплює 805 суб'єктів різних форм власності.

Станом на 17.02.2020 до системи електронного обліку деревини підключено 503 постійних лісокористувача, з яких 338 – державних підприємств організацій та установ, 136 – комунальних підприємств та 29 лісокористувачів, що належить до інших організаційно – правових форм господарювання.

Доступ до єдиної державної системи електронного обліку деревини надано Міністерству внутрішніх справ України, Національній поліції України, Державній фіскальній службі України, Службі безпеки України та іншим державним органам.

За підтримки ФАО створено автоматизовану систему «Сертифікат походження лісоматеріалів», завдяки якій значно підвищено контроль за видачею Сертифікатів та унеможливлено повторне використання документів і використання фіктивних ТТН.

Тривають роботи щодо забезпечення доступу громадськості до інформації щодо використання лісових ресурсів. На офіційному сайті адміністратора єдиної державної системи електронного обліку деревини ДП «Лісогосподарський інноваційно-аналітичний центр» (<https://www.ukrforest.com>) вже реалізовано можливість перевірки законності заготівлі

деревини через систему «Ліс у смартфоні» (<https://lk.ukrforest.com>) та здійснення онлайн перевірки лісоматеріалів (<https://open.ukrforest.com>) за номером бирки, номером ТТН та номером транспортного засобу.

Триває розробка програмного продукту з виписки лісорубних квитків. Це дозволить перейти на електронні лісорубні квитки та значно посилити контроль за оформленням лісорубних квитків.

2.3.4. Будівництво лісових автомобільних доріг

За 2019 рік підприємствами галузі за власні кошти виконано будівельні роботи на 206 об'єктах, загальною протяжністю 165 км земляного полотна, що становить 68% до запланованого обсягу та облаштовано дорожнім одягом більше 135 км або 54% до запланованого.

Загалом збудовано близько 117 км земляного полотна усіх типів лісових автомобільних доріг, у тому числі 0,7 км – I типу, 75,1 км – II типу та 41,5 км – III типу, облаштовано дорожнім одягом понад 93 км лісових доріг, серед яких 3,1 км – I типу, 75,2 км – II типу та 15,0 км – III типу.

Відновлено ремонт і реконструйовано – 47,3 км земляного полотна та 41,6 км дорожнього одягу.

2.4. МИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

Площа мисливських угідь, які надані в користування підприємствам, установам, організаціям, становить 38,3 млн га, із них організаціям УТМР надано – 23,6 млн га або 61,6 % від загальної площі, користувачам різної форми власності (товариства, клуби, окремі громадські організації) – 10,7 млн га або 28% від загальної площі, підприємствам Держлісагентства – 4 млн га або 10,4% від загальної площі.

Охорона угідь від браконьєрства

Стан охорони мисливських угідь від браконьєрства продовжує бути одним з головних стримуючих факторів розвитку мисливського господарства.

У мисливському господарстві країни працює 6260 працівників, у тому числі 485 мисливствознавців та 4831 штатний єгер.

В 2019 році в Україні на порушників правил полювання складено 2860 протоколів, та накладено штрафів на суму 624 тис. грн, а стягнуто на суму 593 тис. грн. Працівниками підприємств Держлісагентства – 2218 (77,6% до всіх протоколів), УТМР – 365 (12,8%), Мінприроди – 216 (7,6%), іншими – 61(2,0%).

Загальні витрати на ведення мисливського господарства у 2019 році склали 360,2 млн грн, а надходження – 228,3 млн грн.

Адміністративні послуги

В 2019 році надано 280 тисяч адміністративних послуг, в тому числі послугу з видачі посвідчення мисливця отримало 16 тисяч осіб, а контрольні картки обліку добутої дичини та порушень правил полювання 264 тисяч осіб.

Сума коштів зарахованих до місцевих бюджетів за надання адміністративної послуги за видачу посвідчень мисливця та щорічних контрольних карток становила 3,6 млн грн, а також сплачено 449 тис. грн державного мита.

Територіальними органами Держлісагентства у 2019 році реалізовано ліцензій на добування мисливських тварин та зараховано до спецфонду на суму 6,1 млн грн.

Облік чисельності мисливських тварин

Всього в мисливських угіддях України за 2019 рік обліковано 13,6 тис. оленів європейських, 4,2 тис. оленів плямистих, 1,4 тис. ланей, 167,6 тис. козуль, 28,3 тис. кабанів диких, 841 муфлонів, 1,8 млн хутрових тварин та 10,3 млн птахів.

За минулий рік під час сезону полювання мисливцями добуто 412 оленів європейських, 272 оленів плямистих, 65 лані, 9915 козуль, 101 муфлонів, 2209 кабанів, 211,6 тис. хутрових тварин та 1,7 млн птахів.

Інформація щодо африканської чуми свиней в дикій фауні

З початку 2019 року в Україні зареєстровано 11 випадків АЧС в дикій фауні, у тому числі в Чернівецькій області – 3 випадки, Волинській – 2, Житомирській – 2, Донецькій, Запорізькій, Кіровоградській, Одеській – по одному випадку.

На виконання доручення № 4 засідання колегії Держлісагентства від 23.05.2019, наказом від 21.08.2019 № 480 створена робоча група з розробки проекту розвитку мисливського господарства України. На засіданнях робочої групи обговорювався проект Концепції реформування та розвитку мисливського господарства. Держлісагентство працює над визначенням пріоритетів галузевої політики на найближчий період, формуванням відповідного стратегічного бачення розвитку мисливського господарства, визначенням оперативних та стратегічних цілей, основних етапів та механізмів реалізації.

Після завершення формування проекту Концепції розвитку мисливського господарства, його буде розміщено на сайті Держлісагентства та визначено порядок його громадського обговорення.

2.5. НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Завершилося виконання досліджень за рахунок коштів Державного бюджету відповідно до Тематичного плану наукових досліджень Держлісагентства на 2015–2019 рр., затвердженого Наказом Держлісагентства від 21.10.2014 № 455.

Проведено 2 засідання Науково-технічної ради при Держлісагентстві.

Підготовлено та затверджено головним розпорядником бюджетних коштів Тематичний план наукових досліджень Держлісагентства на 2020–2024 рр.

Опрацьований порядок приймання та розгляду результатів виконання Тематичного плану наукових робіт Держлісагентства 2014-2019 років.

Опрацьовані технічні завдання на проведення науково-дослідних робіт у 2020-2024 роках.

Надано загальне сприяння у проведенні міжнародної конференції щодо всихання соснових насаджень під егідою НАН України та НАН Білорусі «Соснові ліси: сучасний стан, існуючі проблеми та шляхи їх вирішення», яка проходила у Києві 12–13 червня 2019 р.

2.6. МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Співпраця з міжнародними організаціями та процесами

- Підготовлено проект звіту щодо виконання Стратегічного плану ООН з лісів на період до 2030 року.
- На постійній основі виконуються зобов'язання члена спільного бюро Європейської лісової комісії ФАО і Комітету по лісу та лісовій галузі ЄЕК ООН. У листопаді 2019 року члени чинного Виконавчого комітету Європейської лісової комісії доручили представнику Держлісагентства здійснення повноваження Голови Виконавчого комітету для подальшого керівництва роботою комісії не чекаючи офіційного обрання.
- Взято участь у роботі спільної сесії Європейської лісової комісії ФАО та Комітету по лісу та лісовій галузі ЄЕК ООН та у неформальній зустрічі з визначення процедури з підготовки юридично обов'язкової угоди стосовно лісів Європи.

- Взято участь у підготовці рішення з питань визначення наступних кроків з підготовки юридично обов'язкової угоди по лісах Європи.
- Взято участь у трьох зустрічах групи експертів Процесу «Ліси Європи» з питань визначення наступних кроків з підготовки 8-ї Міністерської конференції. Розпочато опрацювання добровільних зобов'язань сторін.
- Взято участь у роботі семінару з питань адаптації лісів до змін клімату у Турецькій Республіці.
- Проведено національний відбір Міжнародного конкурсу «Молодь в лісах Європи» та забезпечено участь команди України для участі у фіналі міжнародного конкурсу. Представниця України посіла друге місце у складі міжнародної команди.
- Взято участь у роботі групи експертів по лісовому господарству в рамках Карпатської конвенції.
- Взято участь у секторальній зустрічі «Сприяння гідній праці, безпеці та охороні здоров'я у лісовому господарстві».
- Взято участь у роботі спеціальних груп ОЧЕС з лісових пожеж та повеней і паводків.

Двостороннє співробітництво

- Фахівці Держлісагентства взяли участь у п'яти міжнародних тренінгах з лісівничої тематики, двох навчальних поїздках та двох поїздках з метою обміну досвідом.
- Оформлено договори на виконання робіт щодо спільного зі Словаччиною проекту транскордонного співробітництва.
- Забезпечено прийом делегації Міністерства сільського та лісового господарства Фінляндської Республіки в Україну. В рамках візиту делегації Фінляндії обговорені конкретні заходи співробітництва.
- Взято участь у обговоренні та редагуванні проектних пропозицій нового проекту у лісовому господарстві за підтримки Федерального міністерства продовольства та сільського господарства Німеччини.
- Тривають роботи щодо узгодження нормативно-правових документів з метою започаткування національної інвентаризації лісів.

Проекти міжнародної технічної допомоги

- Підготовлено та подано Міжнародному кліматичному фонду проектну заявку щодо проведення робіт по відновленню лісових ландшафтів.
- Опрацьовуються питання подальшого співробітництва з ФАО, зокрема щодо проекту ГЕФ по лісовому господарству, продовженню робіт з розробки стратегії розвитку лісового господарства України, моніторингу споживання деревини та боротьби з всиханням соснових насаджень.
- Розпочато співпрацю зі Світовим банком щодо підготовки звіту щодо лісового господарства України та визначення напрямків подальшого співробітництва. Взято участь у двох круглих столах з метою обговорення основних положень звіту.

2.7. РОБОТА З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Громадська рада

29 січня 2019 року за участі 84-х повноважних представників інститутів громадянського суспільства відбулись установчі збори по формуванню Громадської ради при Державному агентстві лісових ресурсів України. За результатами рейтингового голосування Громадську раду при Держлісагентстві обрано у складі 35-ти представників інститутів громадянського суспільства. Зокрема до складу Громадської ради обрано: юристи та громадські активісти – 8 осіб; деревообробники та лісозаготівельники – 7 осіб; лісівники та мисливці – 7 осіб; екологи та науковці – 8 осіб; мас-медіа та учасники АТО – 5 осіб.

У 2019 році Громадської радою було проведено чотири засідання. Відповідно до плану роботи, на засіданнях було розглянуто 14 питань які стосуються діяльності Держлісагентства та лісогосподарської галузі. За підсумками розгляду направлено запити Громадської ради на адреси Адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів України, Рахункової палати, Мінагрополітики, Мінприроди.

Громадські акції

За традицією 21 березня 2019 р. у Міжнародний день лісів розпочалась щорічна громадська акція Державного агентства лісових ресурсів України "Майбутнє лісу у твоїх руках". Акція тривала до Дня довкілля, який у 2019 році в Україні відзначався 20 квітня. 21 березня на відзначення Міжнародного дня лісів та старту громадської акції Держлісагентства працівники галузі, крім

проведення головного заходу – створення лісових насаджень, здійснили ряд інформаційно-просвітницьких заходів для дітей, молоді та громадськості. У заходах зі створення лісових насаджень також взяли участь представники Мінекономіки, Мінагрополітики, Держстату.

Відповідно до наданої інформації в громадських заходах, організованих лісівниками в рамках акції "Майбутнє лісу у твоїх руках" взяли участь майже 60 тис. чоловік. Серед них понад 34 тис. – школярі та студенти. В рамках головного заходу Акції за участі учнівської молоді, громадськості, представників органів влади та ЗМІ на площі понад 3 тис. га було створено лісові насадження.

Крім того, у 2019 році було започатковано нову акцію Держлісагентства – «Лісівничий тиждень». У рамках акції, яка проходила з 9 по 15 вересня по всій країні було проведено низку семінарів, круглих столів, конкурсів на лісівничу тематику. Держлісагентством організовано проведення фотовиставки у будинку Верховної Ради України на лісівничу тематику, круглий стіл спільно з Товариством лісівників України та німецько-українським агрополітичним діалогом для обговорення необхідних змін до нормативно-правової бази та проведено лекцію для студентів НУБіП щодо перспектив розвитку лісової галузі.

Виставкова діяльність

Держлісагентство представило загальногалузеву експозицію в рамках проведення XXXI Міжнародної агропромислової виставки «АГРО–2019» та 18-ї міжнародної виставки «Лісдеревамаш». Обидві експозиції Держлісагентства були спрямовані на ознайомлення широкого загалу відвідувачів з інформацією про ліси України, їх економічне, соціальне та екологічне значення, напрямки діяльності, досягнення та перспективи подальшого розвитку лісової галузі. До уваги відвідувачів виставки було представлено продукти переробки продукції побічного користування лісу, сувенірну продукцію, продукцію деревообробки. Експонати для наповнення загальногалузевої експозиції надали Волинське, Житомирське, Київське, Львівське, Полтавське, Рівненське, Сумське, Хмельницьке, Чернівецьке обласні управління лісового та мисливського господарства.

Крім того, підготовлена комунікаційна стратегія Держлісагентства, яка пройшла обговорення на семінарі-зустрічі керівників прес-служб системи Держлісагентства, колегиї Держлісагентства та засіданні Громадської ради при Держлісагентстві.

2.8. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАВОВОЇ РОБОТИ

У територіальних органах Держлісагентства, підприємствах, установах та організаціях, які належать до сфери управління Держлісагентства (401 юридична особа) за правову роботу відповідає 231 штатний фахівець.

У зв'язку зі змінами в чинному законодавстві щодо представництва інтересів в судах (введення адвокатської монополії) з метою захисту інтересів суб'єктів господарювання упродовж 2019 року підприємствами, установами та організаціями, які належать до сфери управління Держлісагентства, лісогосподарські підприємства області при наявності судових спорів користуються послугами адвокатів, про що укладаються відповідні договори.

Представництво органів державної влади та органів місцевого самоврядування в судах виключно прокурорами або адвокатами здійснюватиметься з 1 січня 2020 року.

Таким чином, у роботі територіальних органів з 2020 року мають відбутися зміни, зокрема держава має або врегулювати механізм оплати послуг адвокатів, або, наприклад, дозволити державним службовцям – працівникам юридичних служб, отримувати свідоцтва про право зайняття адвокатською діяльністю.

18 грудня 2019 року прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення можливостей самопредставництва в суді органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших юридичних осіб незалежно від порядку їх створення» котрим внесено зміни до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України та Кодексу адміністративного судочинства України та передбачено, що юридична особа незалежно від порядку її створення бере участь у справі через свого керівника, члена виконавчого органу, іншу особу, уповноважену діяти від її імені відповідно до закону, статуту, положення, трудового договору (контракту) (само представництво юридичної особи), або через представника.

Задля забезпечення представництва в судах державних органів Верховною Радою України має бути прийнятий законопроект 1013 «Про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії)», зареєстрований 29.08.2019.

За звітний період в судах знаходиться майже 680 справ, з яких у 289 стороною по справі, третьою особою виступає безпосередньо Держлісагентство.

За розподілом судових справ по категоріях: 52% - спори із земельних відносин, 19% - щодо незаконних рубок, 4% - податкові спори, 15% - трудові спори, 3% - спори пов'язані з митницею, 7% - інші.

Значно збільшилась кількість справ у провадженні судів за позовами органів прокуратури в інтересах в особі Кабінету Міністрів України та Держлісагентства стосовно повернення в державну власність земельних ділянок. Понад 200 позовів подано органами прокуратури в інтересах держави в особі Держлісагентства.

Забезпечено вжиття заходів щодо здійснення державної реєстрації речових прав за Державною шістнадцяти земельних ділянок, згідно рішень судів у справах № 297/3161/16-ц, № 297/3159/16-ц, № 297/829/17, № 297/607/17, № 297/609/17 про витребування земельних ділянок з чужого незаконного володіння.

Держлісагентством продовжується робота з проведення перевірок стану правової роботи територіальних органів Держлісагентства та підприємств, установ, організацій, які належать до сфери його управління. Так у 2019 році проведено перевірку стану правової роботи підприємств, установ, організацій, які належать до сфери його управління Полтавського регіону.

За 2019 рік Держлісагентством проведено роботу щодо розробки та узгодження 7 проектів актів, з них: 2 проекти постанов Кабінету Міністрів України, 1 проект розпорядження Кабінету Міністрів України, 4 проекти наказів Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Також Держлісагентством опрацьовано 72 нормативно-правових актів, розроблених іншими центральними органами виконавчої влади.

Держлісагентство зобов'язало керівників територіальних органів Держлісагентства постійно проводити моніторинг даних Публічної кадастрової карти щодо незаконного вилучення земель лісогосподарського призначення, використовуючи матеріали лісовпорядкування, та забезпечувати звернення до суду безпосередньо державних лісогосподарських підприємств, як постійних землекористувачів земельних ділянок лісогосподарського призначення, в разі виявлення фактів самовільного зайняття або незаконного вилучення лісових земельних ділянок.

2.9. КАДРОВА РОБОТА

За 2019 рік оголошено 13 конкурсів на заміщення вакантних посад державних службовців апарату Держлісагентства та територіальних органів, а саме: заступника начальника Управління мисливського господарства та полювання – начальника відділу мисливського господарства та полювання; начальника відділу лісовідновлення та лісорозведення Управління лісового господарства та відтворення лісів; головного спеціаліста Юридичного відділу; начальника Управління лісового господарства та відтворення лісів; начальників Дніпропетровського, Житомирського, Луганського, Харківського, Херсонського та Чернівецького обласних управлінь лісового та мисливського господарства (далі – ОУЛМГ); заступника начальника Івано-Франківського ОУЛМГ

Проведено 99 спеціальних перевірок відповідно до Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 р. № 171.

Відповідно до пункту 29 постанови Кабінету Міністрів України від 02.08.1995 № 597 «Про типову форму контракту з керівником підприємства, що є у державній власності» та пункту 18 Положення про Порядок укладання Контракту з керівником підприємства, що є у державній власності, при найманні на роботу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 березня 1993 року № 203, в 2019 році за угодою сторін було продовжено 92 контракти з керівниками державних підприємств, установ та організацій. За цей період укладено 75 контрактів з керівниками, 139 керівників звільнено з посад (закінчення терміну дії контракту, за угодою сторін, за власним бажанням, за невиконання умов контракту тощо).

За 2019 рік Держлісагентством винесено 17 дисциплінарних стягнень у вигляді оголошення догани: керівнику ДП «Ковельське ЛГ» Волинського ОУЛМГ; ДП «Надвірнянське ЛГ», ДП «Ворохтянське ЛГ» Івано-Франківського ОУЛМГ; ДП «Новосанжарське ЛГ» Полтавського ОУЛМГ; ДП «Сватівське ЛМГ», ДП «Біловодське ЛМГ», ДП «Кремінське ЛМГ», ДП «Станично-Луганське ДЛМГ», ДП «Старобільське ЛМГ» Луганського ОУЛМГ; ДП «Збур'ївське ЛМГ» Херсонського ОУЛМГ; ДП «СЛАП «Сторожинецький держспецлісгосп», ДП «Сторожинецьке ЛГ» Чернівецького ОУЛМГ, за невиконання умов контракту та за порушення господарсько-фінансової

діяльності на підприємстві – т.в.о. директора ДП «Олешківське ЛМГ» (двічі), ДП «Каховське ЛГ» та ДП «Голопристанське ЛМГ» Херсонського ОУЛМГ.

План-графік підвищення кваліфікації працівників лісової галузі на базі Українського центру підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів лісового господарства та його філій виконаний на 99 відсотків.

За 2019 рік 50 державних службовців апарату Держлісагентства підвищили кваліфікацію в Національному агентстві України з питань державної служби, Українській школі урядування, Університеті Державної фіскальної служби України, Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України, Державному університеті «Житомирська політехніка», Інституті державного управління у сфері цивільного захисту, Національній академії державного управління при Президентові України, Національній академії прокуратури України, Міністерстві фінансів України.

2.10. РОБОТА З ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ

Продовжено реалізацію Антикорупційної програми Державного агентства лісових ресурсів України на 2018-2020 роки, яка погоджена рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції від 07.12.2018 № 2967.

У 2019 році направлено 26 повідомлень до Національного агентства з питань запобігання корупції про факти неподання чи несвоєчасного подання працівниками декларацій особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, з них: 12 повідомлень про несвоєчасне подання декларацій та 14 повідомлень про неподання декларацій.

ІІІ. ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Фінансування із загального фонду у 2019 році за бюджетними програмами склало 286981,6 тис. грн. (приблизно 20% від потреби у бюджетному фінансуванні), а саме:

- програма 2805020 «Дослідження, прикладні розробки та підготовка наукових кадрів у сфері лісового господарства (14851,6 тис. грн),
- програма 2805010 «Керівництво та управління у сфері лісового господарства» (126648,7 тис. грн).
- програма 2805060 «Ведення лісового та мисливського господарства, охорона і захист лісів в лісовому фонді» виключно на функціонування бюджетних установ та установ природно-заповідного фонду (145481,3 тис. грн).

Законом України від 22.12.2018 № 2621 «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України», доповнено частину третю статті 29 пунктом 13-4 та частину четверту статті 30 доповнено пунктом 15-1. Відповідно до зазначених змін, здійснюється наповнення спеціального фонду Державного бюджету за рахунок рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування і кошти спеціального фонду спрямовуються на ведення лісового і мисливського господарства, охорону і захист лісів в лісовому фонді підприємствами південно-східного регіону країни.

У 2019 році по спеціальному фонду державного бюджету надійшло 256,5 млн грн, які були спрямовані на підтримку підприємств південно-східного регіону.

З 2016 року припинено фінансування завдань та заходів з ведення лісового і мисливського господарства з державного бюджету. Частково витрати на створення лісових насаджень, їх догляд, охорону та захист від шкідників та хвороб покриваються за рахунок власних обігових коштів підприємств.

Через постійне недофінансування, лісова галузь має наразі наступні негативні наслідки:

- роботи зі створення нових насаджень на малопродуктивних і деградованих землях, у тому числі полезахисних лісових смуг, проводяться в недостатніх обсягах;
- нікому гасити пожежі. Досвід показує, що потужностей та можливостей ДСНС недостатньо для вчасного та ефективного гасіння пожеж;
- не здійснюється на належному рівні охорона лісу від незаконних рубок;
- відмічено різке збільшення шкідників та хвороб лісу;
- припинено вирощування посадкового матеріалу на Півдні та Сході, що унеможливить у подальшому створення лісових насаджень.

*Фінансування видатків Держлісагентства з державного бюджету,
тис. грн*

Найменування бюджетної програми	2019 р.	2018 р.	Відхилення
Керівництво та управління у сфері лісового господарства	126 648,7	126 390,2	258,5
Дослідження, прикладні розробки та підготовка наукових кадрів у сфері лісового господарства	14 851,6	14 851,6	0,0
Ведення лісового і мисливського господарства, охорона і захист лісів в лісовому фонді	145 481,3	132 859,2	12 622,1
Разом	286 981,6	274 101,0	12 880,6

За результатами фінансово-господарської діяльності у 2019 році отримано 15,2 млрд грн чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), що на майже 1,6 млрд грн менше 2018 року.

За результатами діяльності підприємствами галузі отримано 289 млн грн чистого прибутку.

У 2019 році на ведення лісового господарства спрямовано 6,6 млрд грн, із них 6,4 млрд грн – власні кошти лісогосподарських підприємств.

Показником, що характеризує ефективність діяльності підприємства є рентабельність.

Слід зазначити у 2019 році зменшення рентабельності діяльності у порівнянні з 2018 роком з 2,8% до 1,9%.

Найвищого рівня рентабельності досягли підприємства Вінницького (4,5%), Черкаського (4,2%), Сумського (2,9%), Хмельницького (2,7%) і Закарпатського (2,6%) обласних управлінь лісового та мисливського господарства.

132 підприємства мають рентабельність менше 1%, серед яких 33 підприємств південно-східного регіону, 13 підприємств Житомирського, 12 підприємств Волинського, 10 підприємств Чернігівського та 9 підприємств Рівненського обласних управлінь лісового та мисливського господарства.

Окрім того, 5 підприємств отримали збиток у загальній сумі 1,9 млн гривень.

Дебіторська заборгованість станом на 1 січня 2020 року становила 642,5 млн грн і зросла у порівнянні з початком 2019 року на 238,9 млн грн або 59,2%.

У структурі дебіторської заборгованості 76% – заборгованість за продукцію, товари, роботи та послуги, 9% – за виданими авансами, 4,6% - по розрахунках з бюджетом, 9% - інша дебіторська заборгованість.

Кредиторська заборгованість по галузі станом на 1 січня 2020 року становила 2 млрд 171 млн грн і зросла у порівнянні з початком 2019 року на 305 млн грн або 16,3%.

У структурі кредиторської заборгованості найбільшу питому вагу – 38% займає заборгованість по розрахунках з бюджетом, майже 30% – заборгованість за товари, роботи, послуги, 12% - по розрахунках з оплати праці.

Коефіцієнт співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості на кінець 2019 року становив 3,4 проти 4,6 на його початку.

Окрім того, ріст кредиторської заборгованості обумовлений постійним зростанням цін і тарифів на енергоносії, паливно-мастильні матеріали, залізничні перевезення та інші товари і послуги, які закуповують підприємства для здійснення виробничо-господарської діяльності.

Ріст дебіторської заборгованості у 2019 році відбувся у 70 відсотків підприємств. Слід зазначити, що найбільше її зростання відбулося в I кварталі звітного року – на 42% і викликане воно було значним падінням ринку деревини в Україні, що знизило платоспроможність вітчизняних деревообробних підприємств, які є основними покупцями деревини у лісгосподарських підприємств. І хоча у більшості випадків цьому є пояснення, однак значні суми постійно існуючої дебіторської заборгованості кваліфікуються контролюючими органами при перевірках, як скрите кредитування державним підприємством комерційної структури.

Ріст дебіторської заборгованості протягом трьох останніх звітних кварталів 2019 року, який не супроводжується зростанням обсягів реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) підприємства, допустили два державні лісгосподарські підприємства Житомирського обласного управління лісового та мисливського господарства, п'ять лісгоспів Закарпатського ОУЛМГ, один лісгосп Київського обласного та по м. Києву УЛМГ, три лісгоспи Львівського ОУЛМГ, три лісгоспи Харківського ОУЛМГ.

Найбільший ріст дебіторської та кредиторської заборгованості допустило державне підприємство «Гутянське лісове господарство» Харківського облуправління. Дебіторська заборгованість по даному підприємству зросла у 23,5 рази (з 477 тис. грн до 11млн 228 тис. грн, а кредиторська у 3,3 рази (з 9 млн 271 тис. грн до 30 млн 590 тис. грн). Кредиторська заборгованість перевищила середньомісячний обсяг реалізації підприємства у 2,3 рази.

Під час аудиту діяльності державного підприємства «Гутянське лісове господарство» Держлісагентством було встановлено, що підприємство надало недостовірну оперативну інформацію станом на 1 січня 2020 року, заниживши дебіторську заборгованість на 10 млн 537 тис. грн або 94%, а кредиторську відповідно на 19 млн 909 тис. грн або 65%.

За 2019 рік підприємствами галузі сплачено до бюджету 4,9 млрд грн податків, зборів та обов'язкових платежів, що на 0,1 млрд грн (3%) більше, ніж за 2018 рік.

З них до Державного бюджету сплачено 3 млрд грн (60%), до місцевого – 1,9 млрд грн (40%).

Найбільшу питому вагу в сумі сплачених податків та зборів становить податок на додану вартість – 39% (1,9 млрд грн), рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів – 27% (1,3 млрд грн) та податок на доходи фізичних осіб – 21% (1,1 млрд грн).

Крім податків, підприємствами галузі за звітний період сплачено 1,3 млрд грн єдиного соціального внеску.

Разом сплачено податків та ЄСВ – 6,2 млрд грн.

Сплата податків та платежів державними підприємствами Держлісагентства

	2019 р.	2018 р.	Відхилення
Внесено до бюджету всього	4,9	4,8	0,1
з них:			
до державного бюджету	3,0	3,1	-0,1
в тому числі:			
<i>рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів:</i>	0,6	0,5	0,1
до місцевих бюджетів	1,9	1,7	0,2
в тому числі:			
<i>рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів;</i>	0,7	0,5	0,2
Сплачено єдиного соціального внеску	1,3	1,4	-0,1
Разом сплачено податків та ЄСВ	6,2	6,2	

IV. ОРГАНІЗАЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ

Державне агентство лісових ресурсів України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра енергетики та захисту довкілля і який реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства

Основними завданнями Держлісагентства є:

- забезпечення реалізації державної політики у сфері лісового й мисливського господарства, а також охорони, захисту, раціонального використання й відтворення ресурсів лісу, мисливської фауни, підвищення ефективності лісового та мисливського господарства;

- здійснює державне управління в галузі ведення лісового і мисливського господарства, а також державного контролю за дотриманням вимог нормативно-правових актів щодо ведення лісового господарства (крім державного контролю з карантину рослин та у сфері захисту рослин);

- розробка та організація виконання загальнодержавних, міждержавних і регіональних програм у сфері захисту, підвищення продуктивності, раціонального використання та відтворення лісів, а також участь у розробці та виконанні таких програм із питань використання та відтворення мисливської фауни, розвитку мисливського господарства, організація лісовпорядкування.

Система Держлісагентства складається з підприємств, установ та організацій державної форми власності.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2007 року № 678 "Питання удосконалення управління лісовим та мисливським господарством" діють обласні управління лісового та мисливського господарства – всього 24 територіальні органи Держлісагентства.

Управління сприяють забезпеченню формування і реалізації державної політики в сфері лісових відносин та ведення лісового і мисливського господарства та полювання на території відповідної області.

Ведення лісового господарства на місцевому рівні здійснюють державні підприємства, які входять до сфери управління Держлісагентства та координуються його відповідним територіальним органом.

Державні підприємства лісового господарства відповідальні за весь комплекс лісогосподарських робіт – від садіння лісу до проведення рубок головного користування. Крім того, окремі підприємства мають потужності по первинній обробці деревини. Окрім державних підприємств в підпорядкуванні Держлісагентства знаходяться наукові, навчальні організації, природні заповідники і національні парки, та інші підприємства, установи, організації безпосереднього підпорядкування.

Діюча схема управління Державного агентства лісових ресурсів України станом на 01.01.2020 року

V. СТРАТЕГІЧНІ ЗАВДАННЯ 2019 ТА ПЕРСПЕКТИВИ 2020

Програма діяльності Кабінету Міністрів України передбачає дві цілі щодо лісового господарства – 9.6. «Українці більш ефективно та ощадливо використовують природні ресурси» та 9.7. «Українці зберігають природні екосистеми для нащадків».

На виконання Указу Президента України № 511/2019 від 09.07.2019 «Про деякі заходи щодо збереження лісів та раціонального використання лісових ресурсів» та завдань Уряду України та відповідно до статті 4 Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 № 1142 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених і контролю за неперевищенням обсягу внутрішнього споживання вітчизняних лісоматеріалів необроблених».

Зазначеним актом Уряду запроваджено обов'язкове ведення електронного обліку деревини всіма лісокористувачами України, що дозволить здійснювати моніторинг внутрішнього споживання і забезпечити контроль за неперевищенням обсягу внутрішнього споживання на основі систематизації інформації про походження, заготівлю та реалізацію вітчизняних лісоматеріалів необроблених.

Прем'єр-міністром України О. Гончаруком надано відповідні доручення головам обласних, Київської міської держадміністрацій щодо активізації роботи з постійними лісокористувачами, які належать до сфери управління органів місцевого самоврядування, з питання підключення до системи електронного обліку деревини.

З метою нормативного врегулювання питання реалізації необробленої деревини, підвищення відкритості, прозорості та ефективності процедури продажу, прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 04.12.2019 №1178 «Про реалізацію експериментального проекту щодо проведення електронних аукціонів з продажу необробленої деревини», якою встановлено, що з 1 лютого 2020 року вся необроблена деревина усіма лісокористувачами, у тому числі і комунальними, що реалізується в Україні, має продаватись лише через електронні аукціони. Це забезпечить відхід від практики укладання

«прямих договорів» поза аукціонами, при яких держава не розуміла ціноутворення та обсяги реалізованої деревини іншими (крім підприємств Держлісагентства) лісокористувачами.

Також будуть підготовлені проекти нормативно-правових актів, які регулюватимуть наступні питання:

- встановлення адміністративної та кримінальної відповідальності за купівлю нелегально заготовленої деревини;
- забезпечення зрозумілих та рівних правил торгівлі деревиною, а також її продажу на електронних торгах;
- затвердження Порядку видачі електронних лісорубних квитків;
- запровадження Порядку організації охорони і захисту лісів.

Окрім того, тривають роботи щодо забезпечення доступу громадськості до інформації щодо використання лісових ресурсів. На офіційному сайті адміністратора єдиної державної системи електронного обліку деревини ДП «Лісогосподарський інноваційно-аналітичний центр» (<https://www.ukrforest.com>) вже реалізовано можливість перевірки законності заготівлі деревини через систему «Ліс у смартфоні» (<https://lk.ukrforest.com>) та здійснення онлайн перевірки лісоматеріалів (<https://open.ukrforest.com>) за номером бирки, номером ТГН та номером транспортного засобу.

У 2020 році розпочнуться роботи з підготовки проекту щодо розробки та впровадженню Єдиного лісового порталу, який міститиме:

- Карту місця заготівлі деревини
- Інформацію про моніторинг внутрішнього споживання деревини
- Карту лісовідновлення та лісорозведення
- Ведення лісопрорядкування в електронному форматі
- Електронний квиток на заготівлю деревини
- Реєстр постійних лісокористувачів
- Інформацію щодо електронних аукціонів
- Інформацію про конкурсні торги
- Інформацію щодо видачі мисливських дозвільних документів та реєстрація мисливських господарств
- Карту рекреаційних місць

Планом регуляторної роботи Держлісагентства на 2020 рік передбачено підготовку пропозицій до 5 проектів Законів України, 7 актів Кабінету Міністрів України, 15 наказів Мінекоенерго, направлених на удосконалення лісового та мисливського господарства України.

Окрім того, суттєвим напрямком роботи Держлісагентства у 2020 році є підготовка до запровадження національної інвентаризації лісів (далі – НІЛ), яка передбачає отримання статистично обґрунтованої інформації про кількісні та якісні показники стану та динаміки лісів держави, їх ресурсного потенціалу для потреб державного управління, стратегічного планування ведення лісового господарства, державного лісового кадастру, моніторингу довкілля, національної та міжнародної звітності про ліси.

Необхідність проведення НІЛ викликана відсутністю в Україні на національному рівні достовірної та надійної інформації щодо всіх лісів держави, оскільки останній державний облік лісів в повному обсязі був проведений у 1996 році. У рамках НІЛ передбачається зібрати інформацію за спеціальною схемою обстеження на місцевості в межах лісових інвентаризаційних ділянок. Отримана інформація буде оброблена з використанням статистичних методів та узагальнена у національному масштабі.

Першим кроком до запровадження НІЛ стало схвалення Верховною Радою України у першому читанні змін до Лісового кодексу України, які регламентують проведення НІЛ (законопроект 2379 «Про внесення змін до лісового кодексу України щодо проведення національної інвентаризації лісів»)

Також в 2020 році триватимуть роботи стосовно наповнення Публічної кадастрової карти України цифровою картографічною інформацією щодо лісів. На сьогодні надана інформація по 19 обласних управліннях лісового та мисливського господарства, а також наявну інформацію по лісокористувачам, які не належать до сфери управління Держлісагентства.

Остаточні терміни передачі всієї наявної картографічної інформації по решті обласних управлінь, узгоджені з Держгеокадастром, Центром Державного земельного кадастру та Мінекоенерго до 15.04.2020 року

Одним із завдань Держлісагентства у 2020 році є налагодження співпраці з громадськістю з метою опрацювання основних принципів реалізації лісової політики та напрямків подальшого розвитку лісового господарства. Планується у співпраці з Мінекоенерго проведення серії національних діалогів як кроку до підготовки національної лісової політики України.